

„Megszerettem a szövetkezeti életet”

Az idei gazdasági év mérlege a dorozsmai József Attila Tsz-ben

Azon a hét évvel ezelőtti első közgyűlésen, ahol a »József Attila« nevet adták a dorozsmai születő közösségnek, még csak alig húszan voltak. Azóta sokan jöttek és mentek is, mert nem találták meg a szövetkezetben, amit kerestek. De mégis — bármilyen sok kudarcot, nehézséget hoztak a szép eredmények mellett az elmúlt esztendő — a kis tagság nőtön-nőtt.

122 ember

Ma már 122 ember vallja magát szövetkezeti tagnak Dorozsmán. Igaz, az öregebbek a régebbiek azt mondják még ma is: ezt a 122 embert szilárd szövetkezetesnek tekinteni. Vannak még, akik kétszede vélekednek a szövetkezet dolgai, eredményei iránt, s még mindig azt figyelik, hol lehetne esetleg még könnyebben megélni. Nagyön jó dolog azonban, hogy ma már ezek az emberek elenyésző kisebbségben vannak itt. Sok régi szövetkezeti tag józan megítélés szerint legalább százán dolgoznak olyanok, akik már egész életre eljegyezték magukat a közös munkával és egyszer s mindenkorra szakítottak a magánoskodással. Különösen az egykori kis- és szegényparasztiak azok, akik jól látják a dolgokat. Egyénileg — mint más sorstársaik — nagyon nehezen tudták volna boldogulni, viszont a szövetkezetben ténylegesen vitték valamire.

Szaporodnak

A József Attila Tsz még csak alig pár éve foglalkozik nagyobb mértékben anyakocák tartásával. Máris azonban, szinte meggyeszte ismerős a disznófarmjuk. Van, hogy száz számba keresik, s örömmel jó áron meg is veszik a tiszta malacait, süldőit, mondván: érik a pénzüket! Elég szép szarvasmarha- és lóállománya is van a szövetkezetnek, s nem kevés hasznót hajt a közel háromszáz darabba tehető birkaállomány sem. Van a szövetkezetnek sok drága gazdasági felszerelés és gépe, amiket bizony a mai tagság közül egyedül senki sem tudott volna megvásárolni.

Mint a most készülő év végi számadásból is kitűnik, csak ebben az esztendőben több, mint 136 700 forintért vásároltak új felszereléseket, hogy még jobban tudjanak majd gazdálkodni. Többek között két darálómalmi gépet, két nagy új gumis kocsi, tízezer forintért egy felfoldogzó gépet készítették és hozzá villanymotort is vásároltak. 16 700 forintot költöttek saját piaci elárusító helyük felépítésére. Mindezzel egyidőben 28 ezer forint állami hitelt is visszafizettek; tisztázták a később lejáró hitelek esedékes kamatait. Kifizették az idei és a korábbi időkből fennmaradt összes gépállomási tartozást,

amely pár forint híján 102 ezer 100 forint volt.

Növekvő jövedelem

Ezek után talán többen kérdezhetnék: e rengeteg kiadás; vásárlás után (pedig csak a nagyját említettük) vajon mit osztanak itt most? Miből élnek, ruházkodnak a szövetkezeti családok?

A József Attila Tsz tagjai erre is csattanós választ tudnak adni. Nemcsak a saját erőből történő vásárlás, építkezés nőtt meg itt az idén, de a korábbiakhoz képest szépen gyarapodott az emberek egy munkaegetre jutó jövedelme is. Míg 1954-ben 15,64, 1955-ben 27,83, 1956-ban 24,83 forint jutott pénzben; s más természetbeni értékekben együtt munkaegetre, addig az idén — amennyire ezt már a közvetlen befejezés előtt álló számadásból látni lehet — 34 forint körül lesz a jövedelem, a szintén jó hasznokat hajtó háztáji gazdaságokon kívül. Nem éppen sok ez, de nem is kevés! Köröndi Sándor fiatal szövetkezeti tag véleménye ez, aki még ezt is elmondta:

— 1955. július elseje óta vagyok szövetkezeti tag. Azelőtt sokfelé dolgoztam. Eddig azt tapasztaltam a tsz-ben, hogy tiszteletes munkájuk után a magamfajta emberek sehol sem tudnak kevesebb gondot megélni, mint itt a szövetkezetben. Én megszerettem ezt az életet és nem is akarom elhagyni.

Ez érthető is, hiszen Köröndi Sándor átlagjövedelme — amiben nincs benne a háztáji haszon — az eddig teljesített

485 munkaegetre alapul véve eléri a havi 1360 forintot, s ugyanakkor a szövetkezetből még lakást is kap. A félreértések megelőzése végett meg kell mondani: a József Attila Tsz-ben nem Köröndi az, akinek legtöbb a munkaegetre és az ebből származó jövedelme.

A tagság már látja...

Itt van például Nagy Sándor tehenész, akinek a felesége ugyan nem tagja a szövetkezetnek, de azért szabad idejében szívesen segít a férjének, s így együtt most 615 munkaegetreért jár a fizetség. Az egy emberre jutó teljesített munkaegetre száma valamivel több, mint 270 most a József Attila Termelőszövetkezetben. Könynyű kiszámítani ezek alapján, hogy itt még azoknak az asszonyoknak; idős embereknek is, akik csak az évek bizonyos szakaszaiban, nagy munkák idején dolgoznak a szövetkezetben, az évi hasznuk a háztáji kívül egyenként is több, mint kilenc ezer forint.

A József Attila Termelőszövetkezetben az elmúlt gazdasági év nemcsak a megerősödés, a saját lábára állás esztendeje volt, de bővelkedett a hasznos, jó tapasztalatokban is. A tagság már jól látja mi mindent kell a jövőben másként csinálni ahhoz, hogy még könnyebb, boldogabb legyen az életük és közelebb kerüljenek még hatványozottabb mértékben szaporodni a »szilárd szövetkezetesek« száma.

Cs. J.

Az egészségügyi hét margójára

MEGKEZDÖDÖTT az egészségügyi hét. Az olvasónak különösképp fel sem tűnik, legfeljebb megjegyzi: éppen ideje már, úgyis sok a beteg.

Azt hisszük, nem túlozunk, ha nagy jelentőséget tulajdonítunk az eseménynek. Hiszen ha egy kissé visszapiantunk a múltba, a Horthy-időkhöz, a város régi egészségügyi helyzetére, akkor megérthetjük a megmozdulás horderejét. Egészségügyi hét — régen? Az ember csak elkese- redéssel és öklöbészorított kézzel tud visszagondolni az elhanyagolt betegek százaira, az egészségtelen, hiányos berendezésű kórházakra, s a drága gyógyszerekre. Mert akkoriban csak az tudott meggyógyulni, akinek pénze volt.

Nem szükséges a fejlődést elemezni, a döntően megváltozott körülményeket részletesen vizsgálni. Hiszen sokan

még éltek abban az időben is s emlékeznek mindenre. De a szegedi egészségügyi hét sok mindenről beszél nekünk. Sajnos, Szeged talán igen nehéz helyzetben van az egész országban egészségügyi vonatkozásban. Ez a legmélyebben fekvő terület, a szél ide hordja az Alföld porát, a talajvíz okozta nedves lakások a betegségek fő melegegyai. Természetes tehát, hogy fokozottabb munkát igényel a város egészségének őrzése, a betegek gyógyítása.

EZERT nagy jelentőségű az egészségügyi hét. Egyrészt bizonyítja a gondoskodást, áldozatkészséget és a minden áron való gyógyítási akarást, mellyel a városi tanács és egészségügyi szervei a lakosság iránt viselkednek. Másrészt a nyílt, mindenki számára elérhető program s az előadások közérthető, népszerű hangja igen sok értékes tudnivalóval, a legfontosabbak ismeretével gazdagítja az érdeklődőket. A leggyakrabban előforduló betegségek jellegzetességei, a helyes betegellátás, az élelmiszerek higiénikus kezelése — mind, mind égetően fontos problémák, melyek általános ismerete döntő előfeltétele az egészségügyi további javulásnak. Az üzemi és iskolai ankétok is nagyon sokat segítenek majd a betegségek felismerésében, vagy megelőzésében.

Az egészségügyi hét gazdag, értékes programja megérdemli és kívánatossá teszi, hogy minél többen látogassák az előadásokat, ankétokat.

NÉRO-KORABELI ÉTTEREM RÓMÁBAN

Róma egyik érdekessége a nemrég megnyílt »Néro«-étterem. Ebben régi római receptek szerint készült ételeket szolgálnak fel és a pincérek is tógát, sarut viselőnek.

AZ „Élő holttest”

A nézőtérén nagy váromkodással nagy izgalom előzte meg pénteken este az »Élő holttest« bemutatóját. A nézők a regényíró Tolsztoj után kíváncsiak voltak a drámaíró Tolsztojjal való megismerkedést. A színészek izgalma az okozta, hogy ez a mű igen nehéz feladatokat állított a szereplők és a rendezés elé.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom negyvenéves évfordulója tiszteletére rendezett bemutató meleg sikert hozott, bár az első felvonásban enyhe hüvösség ült meg a nézőtérben. A második, s különösen a harmadik felvonás azonban felforrósította a hűvös hangulatot, a nézők egy jól sikerült színházi bemutató, s egy gondolatokban gazdag dráma élményével hagyták el a színházat.

Az »Élő holttest« előadása nem könnyű feladat. A rendezésnek sok nehézséget kell megoldania — különösen az első felvonásban —, mely a cselekményt közelről, »in medias res« indítja ugyan, de egészen különös módszerekkel, úgyhogy ez a felvonás alig tehető mozgalmassá. Az egész felvonás egy nagyszabású expozíció, mely felváltva a szereplőket inkább epikai szélességgel, mint drámai sodró erővel. Az első két színpadi kép nem a cselekmény szálával van egymáshoz kötve, egyik sem folytatása a másiknak, illetve csak lényegtelenül az. E két színpadi kép funkciója a két főszereplőnek — Fegyva és Liza — bemutatása; a cselekmény elindítása két ellentétes és mégis összetartozó pólusból. A harmadik színpadi kép igen lazán csatlakozik ismét az elsőhöz.

A negyediknek, melyben Szása felkeresi Fegyát és kétségbeesetten hívja, hogy térjen haza, ismét csak lélektanilag indokolt a szerepe; sem a cselekmény előrehaladásához, sem a szereplők fejlődéséhez nem tesz hozzá semmit.

A rendezés figyelmes mozgatója az álló képekben az alakokat, általában áthidalókat azokat a buktatókat, amelyeket az első felvonás magában hordoz.

A második

felvonásban telik meg a darab élettél, s a dráma, mely eddig csak a szereplők tudatában feszül, széles sodrással megindulva színészt és nézőt egyaránt elragad. Gyorsan és megdöbbentően bomlik ki Fegyva tragédiája; egy tehetséges, álmodozó, erkölcsileg érzékeny és még buktatásában is fonséges ember tragédiája, akit társadalmi, züllött és here osztálya tesz buktatóra. Fegyva maga mondja — beülni egy társaságba és pénzt keresni, ez erkölcsstelen. Osztható lehetőségeiben nem találja meg azt az életformát, mely örökös szomjúságát eloltaná. Feleségében sem találja meg azt az asszonyt, aki a szívét féltőzött volna, aki meghitté varázsolta volna a szerelmet. — Nem volt játék az életünkben — mondja Fegyva, s ezt a panaszt a hatalomért való reszketésbe, a konvenciókba befásult uralkodó osztályok már régen panaszolják. Játék? Csak a játék hiányzik a boldogsághoz? Huizinga is bizonygatja, hogy az ember nemcsak homo sapiens, hanem homo ludens, — nem csak bölcs, hanem játékos is. Feloldana-e hát valamit ez a játék, ha el tudná játszani az osztályába zárt embert? Fegyva megpróbálja ezt. Az alkohol is játék, a színelvű öngyilkosság is játék, a zene is játék, lassan egész élete bódulást kereső játék, de semmi sem vezetett sikerre, csak a halál. A tartalom hiányzik az életből, Fegyva életéből, s azt megtalálni nem eléggé hős, de anélkül savorogni eléggé szerencsétlen.

Tolsztoj Fegyával — életével és szavaival — mondhatja el a legényegesebbet,

amit kora társadalmáról elmond ez a mű.

Liza és Viktor a tisztos polgári erkölcsök képviselői. A szerző ezt a mai nézők számára talán túlságosan is hangsúlyozza. Nincs bennük semmi különös, nincsenek nagy vágyaik, különösen mélyen rezdülő lelkeségük. Nem olyanok, mint Fegyva, aki minden tehetségessége mellett is hazntalan emberré vált. Józanok, rendes polgárok, s az osztályuk igényeinek megfelelően jó keresztények. Elégtek mégis tragédiába torkollik, s nemcsak Fegyva miatt torkollik abba. A cári társadalom már az uralkodó osztályok tagjai számára is kálváriává vált, — ez a kétember életének tanulsága.

A társadalmi mon-

dantáló szerelmi tragédiák öltöztetésében kap kifejezést. Fegyva és Liza a boldogtalan házastársak; Fegyva és Mása a teljesen egymásra sohasem lelt szerelmesek; Liza és Viktor az egy ideig boldog házastársak, akiket a törvény és egy komor tragédia árnyá tett szerencsétlenné; — négy ember elhibázott és kiolthatatlan, mégis boldogtalan szerelme játszódik le a színpadon, s markolja meg a néző szívét.

A siker jelentős részben Komor István rendező érdeme. Szerencsés kézzel eszközölt változásokat a darabon, a vidéki kastélyban lejátsszó kép kihagyása csak használt az előadásnak. A második és a harmadik felvonásban, ahol a cselekmény már megindult, jól hangsúlyoz a rendezés és ezáltal az egymáshoz távoli képeket is jól kapcsolta össze. Nehéz azonban nem sikerült feloldania azt a merev előképszerűséget, amely egyes jelenetek strukturális hibája. A színpadon is benne maradt néhány zavaró utalás, ezen néhány mondat kihagyásával, vagy áthelyezésével lehetne segíteni, így könnyebben eligazodna a bonyolódó dolgok közt a néző.

A szereplő

színészekről változatos teljesítményeket láttunk. Jó László Fegyva alakját érthetően, nem sok eszközzel, de érzésünk szerint úgy formálta meg, ahogyan azt az író is elképzelte: sajátnál valóban, gyöngének, elbukottnak, és mégis hősnak. Az első felvonásban láttunk tőle néhány modorosságot, de később feloldódott, hitelessé, költővé vált. Tépeldősei, Masával való

Meleg sikertől Tolsztojbemutató a Szegedi Nemzeti Színházban

szelíd kötődése, kétségbeesése, a vizsgálóbíró előtti kitörése, s az utolsó jelenetbeni elszánt izgalma tehetséges, ambíciós művészek mutatják. Mellette kell megemlíteni Domján Editet, aki Mását, a cigánylányt alakította. Sodró erejű temperamentummal játszott, kedvesen, étellel teli, őszintén.

Kerpely Judit — Liza — és Kádár Flóra — Szása — egyenlőtlenül oldották meg feladataikat. Kerpely Judit merevsége csak néha oldódott fel, alakítása nem volt eléggé színes. Anyát, egy tragikus házasságban élő feleséget, egy régóta benne lapangó, de titokolt szerelmet aggódva ápoló asszonyt kellett játszania, de nem láttuk benne az elég mély átéltségre utaló vonást. Általában mindig ugyanaz volt, pedig a dráma — ha nem is annyira, mint Fegyának — az ő számára is biztosított fejlődési lehetőséget. Kádár Flóra Szásája túlságosan gyermeties volt. Tóth Böske Liza anyjának szerepében elfogadhatót nyújtott.

Lontay Margit hercegnő alakítása jó volt, bár egy kissé fiatalos. Bánátyos Ilona és Eötvös Erzsébet nem nagy feladatukat jól oldották meg.

Kormos Lajos Viktor szerepében most is elegáns, könnyed, magabiztos figurát nyújtott. Viktor alakja tulajdonképpen álló alak, nem változik a darab folyamán. Ahogyan belép a néző elé, úgy is távozik. Kormos ebből a stagnáló alanygéből is tudott jelentős, színes alakítást formálni. Károlyi István Kerenyin hercege mértéktartó, megnyerő, rutinos munka volt. A sok epizódszereplő közül Karikás Sándor, Kovács János, Kátóna András, Kátay Endre és Mentés József alakításait kell kiemelni, de Tiszay József, Tordy Géza, Putnik Bálint, Bodó György, Lakatos János, Rácz Imre, Árkos Gyula, Marosi Károly, Posta Mihály, Holl János és Szalay József is jól illeszkedtek az együttesbe.

A díszletek

néhány eléggé szegényesen hatottak, különösen Lizaék otthona. A cigánytanya, Kerenyinék szalónja, s a többi képek jobban sikerültek. A kosztümök elegánsak, választékosak, a maskok ezúttal is jók.

Meg kell még említeni, hogy a cigánykórús számainak stílusos, szép dallamait Görgy György szerezte.

Szabolcsi Gábor

CIKKEINK NYOMÁBAN

Egy önkényes lakásfoglalásról

A Délmagyarország 1957. november 2-i számának »Segítségünk egymáson« című rovatában Gaál Máté, Móra u. 3. sz. alatti lakos panaszára az alábbiakat közöljük:

A panasz jogos volt. Tény, hogy a lakásügyi előadó 1957. október 16-án előzetes, részletes vizsgálat nélkül tett intézkedéseket Varga Béla kérelme ügyében, ismerve a kérdéses fűskamra nagyságát és azt, hogy ezen mellékhelyiség egy család részére kihasználatlan, ismerve Szeged város általánosnak jellemző súlyos lakás- és mellékhelyiség hiányait.

Nem ismerte és nem is vizsgálta azonban azokat a körülményeket, amelyek Varga Béla személye körül állnak fenn. Ennek elmulasztása hibába volt. A másik komoly hibája az intézkedésnek az volt, hogy olyan kérdésbe nyúlt bele, olyan problémában igyekezett megoldást találni, amely nem is államigazgatási feladat.

Ezen intézkedést már október 18-án megsemmisítettük.

Egyetértünk a cikkel és köszönjük utólagos bírálatát is.

A III. ker. tanács igazgatási osztálya

Elnökségi ülést tartott a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsa

Szombaton délelőtt 11 órakor Szegeden, a szakszervezetek Tolbuhin sugáru színházában elnökségi ülést tartott a Szakszervezetek Megyei Tanácsa. Az ülésen az Építők, a MEDOSZ és a Pedagógus Szakszervezet területi elnökei tartottak beszámoló a Csongrád megyében folyó szakszervezeti választá-

sók, illetve küldött közgyűlések előkészítéséről.

Ezután az elnökségi ülés megvitatta a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulójára indult szocialista munkaverseny-mozgalomnak az állami és helyi iparban, a megye vasipari és textilipari üzemében szerzett tapasztalatait.